

Excelenței Sale,

Președintelui Republicii Moldova,

Domnului Nicolae Timofti

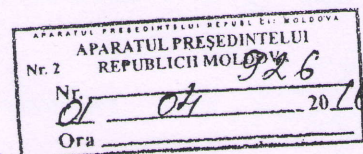
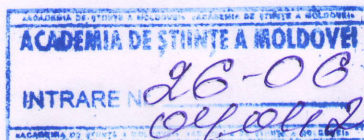
Excelență,

Subsemnații, membri titulari și corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei, consideră de datoria sa profesională și civică să Vă deranjeze, abordînd o problemă care vizează o valoare culturală și spirituală a poporului nostru, precum este limba română, supranumită pe drept și „sfânta sfințelor”.

În toamna anului 2013, în Republica Moldova, în cercurile academice și culturale a fost abordat un eveniment istoric remarcabil, care a avut loc cu 25 de ani în urmă. Este vorba despre elaborarea, apoi publicarea în câteva organe de presă de la Chișinău și difuzarea unui document de însemnătate majoră, intrat în analele istoriei noastre recente ca „Scrisoarea celor 66”, cifra indicând numărul semnatarilor. În realitate, această „Scrisoare” a fost un studiu riguros elaborat și un temerar memorandum, prin care se cerea autorităților Moldovei sovietice: a) proclamarea limbii vorbite de populația majoritară a RSSM ca limbă de stat (oficială); b) revenirea la alfabetul latin, interzis de autoritățile sovietice încă în anii '40 ai sec. XX; c) recunoașterea identității limbilor vorbite în RSS Moldovenească și în România socialistă de atunci – august 1988.

Documentul manifest a fost semnat de 66 de reprezentanți ai intelectualității din RSSM: scriitori, ziariști, profesori universitari, filologi, lingviști, cineaști, juriști, tehnocrați, medici, matematicieni, biologi ș.a. – cei mai mulți avînd grade științifice, titluri onorifice la nivel național, unional și internațional (**Lista semnatarilor se anexează**). Semnarea Scrisorii s-a dovedit a fi un act de mare curaj și risc pentru adevăr, ceea ce s-a demonstrat și prin faptul că, inițial, „Scrisoarea...” a fost semnată de peste 200 de persoane, dar, pe parcurs, majoritatea dintre ei și-au retras semnătura.

Fără ca să-i oblige cineva, fără a avea interese de partid sau de grup, semnatarii acestui Manifest s-au încadrat plener într-o luptă decisivă pentru adevărul istoric, pentru afirmarea limbii materne, pentru drepturile fundamentale ale poporului nostru. Acești concetățeni ai noștri au intrat într-o

competiție inegală cu un regim vicios, care părea unora atotputernic și pentru veșnicie, au meritat, pe dreptate, supranumele de „spartani”.

Odată cu publicarea „Scrisorii celor 66”, la 17 septembrie 1988, în ziarul „Învățământul public” (în prezent „Făclia”), apoi, peste o săptămână, în revista „Literatura și arta” și în alte publicații de la Chișinău, s-a declanșat un proces de colectare a semnăturilor de adeziune la revendicările enunțate în document. Astfel a început valul format din sute de mii de aderenți activi la Mișcarea de eliberare națională, care a culminat cu obținerea celor revendicate de „spartani” – limbă oficială, alfabet latin, istoria adevărată; dar s-a mers și mai departe, până la dobândirea independenței de stat, a schimbării regimului totalitar pe unul democratic etc.

Din păcate, însă, cu trecerea anilor, fapta „spartanilor” de la Chișinău a fost dată uitării, fiind umbrită de alte fapte poate mai impresionante, dar și de unele minore sau chiar imaginare. Firește, la mijloc a fost și este modestia remarcabilă și unanimă a semnatarilor „Scrisorii celor 66”, dat fiind că nici unul dintre ei nu și-a etalat meritele și nu a revendicat vreun privilegiu de la noile autorități ale țării.

În calitate de membri titulari și corespondenți ai Academiei de Științe, dar și ca simpli cetățeni, considerăm că fapta autorilor acestui excelent Memorandum nu trebuie subestimată, nici dată uitării. Tocmai de aceea, la aniversarea a 25-a, de la publicarea „Scrisorii celor 66”, în octombrie 2013, în cadrul Adunării Generale a Academiei de Științe a Moldovei, a fost propus înaltului for al AȘM să aprobe și să adreseze Președintelui Republicii Moldova un Demers/Memoriu, solicitind aprecierea adecvată a curajului și verticalității civice a celor 66 de patrioți prin acordarea distincțiilor de stat pentru contribuție majoră și decisivă la afirmarea limbii române în RSSM. Ideea a fost unanim votată de comunitatea academică. Unii dintre semnatori urmau să fie omagiați deja post-mortem. De atunci s-au scurs mai mult de doi ani, dar Demersul AȘM a rămas fără răspuns din motive necunoscute.

Stimate domnule Președinte,

Sîntem convinși și ne vedem obligați moral și profesional să reiterăm importanța și valoarea istorică a „Scrisorii celor 66”, a actului de curaj, risc și responsabilitate a fruntașilor Mișcării de eliberare națională, a contribuției acestora la zidirea fundamentului independenței Republicii Moldova, fapt

pentru care îndrăznim să Vă solicităm examinarea Demersului Academiei de Științe în privința aprecierii adecvate a rolului istoric al „Celor 66”.

Ne exprimăm convingerea că Veți acorda atenția cuvenită prezentului Demers, dându-i curs, pentru a recunoaște și a aprecia din numele statului meritul istoric al „Celor 66” pentru prezentul și viitorul Republicii Moldova.

Excelență, Vă solicităm să acceptați și cu această ocazie asigurările noastre de înaltă considerațiune,

Chișinău, martie 2016

Acad. Valeriu Pasat V. Pasat

Acad. Gheorghe Guindim G. Guindim

Acad. Leonid Culinc L. Culinc

Acad. Svatoslav Moscalenco S. Moscalenco
Mem. corespondent Demitru Dugnea D. Dugnea

Academicien Eno Gudeanu E. Gudeanu
Academician Grigore Iohannescu G. Iohannescu

Acad. Valeriu Cantar V. Cantar

Academician Mihai Cimpoi M. Cimpoi

Academician Ion Ababii I. Ababii

Academician Mircea Bobea M. Bobea

Academician Ion Todorescu I. Todorescu

Membru corespondent Sergiu Cernat S. Cernat

Academician Andrei Ceaușescu A. Ceaușescu

Academicien Boris Cioba B. Cioba

Academician Ion Bostan I. Bostan

Academician Eugen Doga E. Doga

Membru corespondent Constantin Ciobanu C. Ciobanu